

Választási kisokos

Az Alapjogokért Központ megvizsgálta a 2014. október 12-én sorra kerülő önkormányzati választásokkal kapcsolatos szabályozást. A Központ mélyen elkötelezett az alapjogok gyakorlása mellett, ezért fontosnak tartjuk, hogy minél több választópolgár éljen szavazati jogával. Véleményünk szerint a vonatkozó szabályok nem megfelelő ismerete sokakat távol tarthat a választáson való megjelenéstől, ezért fontosnak tartottuk, hogy ezen szabályokat rövid, közérthető formában összefoglaljuk. A Központ jelen tájékoztató anyag elkészítésekor különös figyelmet fordított arra, hogy mindenki számára érthető módon fogalmazza meg a szavazáshoz szükséges legfontosabb tudnivalókat. Bízunk abban, hogy ezzel hozzájárulhatunk ahhoz, hogy minél többen éljenek a demokratikus berendezkedés alapját képező szavazati jogukkal.

Kik szavazhatnak az önkormányzati választáson?

A szavazáson minden nagykorú, Magyarországon lakcímmel rendelkező választópolgár részt vehet, akivel szemben nem áll fenn törvényben szabályozott kizáró ok. Ilyen kizáró ok lehet pl. a bíróság jogerős ítéletében kiszabott közügyektől való eltiltás mellékbüntetés. A választáson azonban nemcsak magyar választópolgárok szavazhatnak. Magyarországi lakcímmel rendelkező olyan személyek, akik az Európai Unió valamely tagállamának állampolgárai, minden korlátozás nélkül részt vehetnek a voksoláson, mint ahogy a menekült státuszt szerzett személyek is. Ebből is látszik, hogy a lakcím nagyon fontos szempont, azonban világossá kell tenni, hogy épp emiatt, a lakóhelytől eltérő településen történő szavazás lehetősége erősen korlátozott. Csak abban az esetben kérhető átjelentkezés, ha az olyan tartózkodási helyre szól, melyet a választás kitűzését megelőző 30. napig létesítettek, illetve érvényessége legalább a választás napjáig tart. Tehát a június 22-ig bejelentett, de legalább október 12-ig érvényes lakcímet igazoló hatósági igazolvány alapján lehet átjelentkezni. Ebből az is következik, hogy sem külföldi voksolás, sem levélszavazás útján nem lehet szavazni, és az átjelentkezés is csak egyetlen helyre irányulhat. Az átjelentkezési kérelmek beérkezési határideje október 10. 16 óra.

Kikre szavazhatunk az önkormányzati választásokon?

Az idei évben a harmadik általános választásra kerül sor hazánkban október 12-én, melynek során a szavazók a helyi önkormányzati képviselőkről és polgármesterjelöltekről döntenek. Az önkormányzati

választással egyidejűleg sor kerül a nemzetiségi önkormányzatok megválasztására. A korábbi négy helyett öt évre választjuk a helyi önkormányzatok képviselőit és vezetőit új eljárási szabályok mellett. Fontos megemlíteni, hogy az új önkormányzati ciklusban az önkormányzati képviselői vagy vezetői tisztség összeférhetetlen az országgyűlési képviselőséggel, ezért a polgármestereknek dönteniük kell a helyi és országos politika között: a jogalkotó szándéka szerint az intézkedés azt szolgálja, hogy a helyi közügyek ellátása hatékonyabb legyen. Szigorúbb összeférhetlenségi szabály vonatkozik az önkormányzati képviselőkre és polgármesterekre is, melynek célja, hogy az 1500 lakos feletti települések polgármesterei gyakorlatilag főállásban tudják ellátni feladatukat.

A választáson a fővárosban élőknek három szavazólapot nyújt majd át a szavazatszámláló bizottság. A szavazók megválasztják a főpolgármestert, a kerületi polgármestert és a kerületi önkormányzatba az egyéni választókerületi képviselőt. A főpolgármester és a kerületi polgármester a törvény erejénél fogva a fővárosi közgyűlés tagjává válik, a töredékszavazatok teljes elvesztését elkerülendő, a fővárosi közgyűlésbe és a kerületi önkormányzatba is bejuthatnak majd kompenzációs listákról további jelöltek. Megyei jogú városokban, vagyis a megyeszékhelyeken, továbbá Dunaújvárosban, Érden, Hódmezővásárhelyen, Nagykanizsán, illetve Sopronban két vokssal rendelkezhetnek a szavazópolgárok, vagyis egyéni választókerületi képviselőt és polgármestert választanak. A töredékszavazatok hasznosulását itt is segítik a kompenzációs listák alkalmazásával.

Tízezer főt meghaladó lakosságú településeken a megyei jogú városokhoz hasonló rendszer működik, azonban e települések lakói jogosultak a megyei önkormányzat választásában is részt venni. A megyei önkormányzatba pártlistán választhatók képviselők. Tízezer fő alatti lakosságú esetén a helyi önkormányzat választása egyéni listán történik, ahol az adott településre vonatkozóan megállapított képviselői létszámnak megfelelő számú, vagy annál kevesebb jelöltet lehet kiválasztani. A polgármester mellett itt is sor kerül a megyei közgyűlés megválasztására.

Hogyan szavazhatunk?

Alapvetően minden – a választói névjegyzékben szereplő – szavazó a számára kijelölt szavazókörben szavazhat, a választói névjegyzékbe történő felvételtől minden jogosult, legkésőbb augusztus 25-éig megkapta az értesítést az illetékes választási szervtől. A szavazókörök a választás napján reggel hat órakor nyitnak és főszabály szerint este hétkor zárnak, azonban azok a választók, akik este hét óráig a szavazókörben megjelennek, viszont szavazatukat csak este hét óra után tudják leadni, még érvényesen

élhetnek szavazójogukkal. A választási értesítő tartalmazza a választó számára kijelölt szavazókört is. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a szavazóköri értesítő nem szükséges magához a választáshoz, így azok is szavazhatnak, akik bár a névjegyzékben szerepelnek, de az értesítő esetleg nem jutott el a lakcímkre, illetve nem vitték azt magukkal a szavazás napján.

Az új törvényi szabályozás különös hangsúlyt fektet az esélyegyenlőség biztosítására, ezért fontos tudni, hogy a mozgásban bármilyen módon korlátozott választópolgár jogosult akadálymentesített szavazókört igénybe venni. Ennek alapján minden településen (Budapest kerületeiben) legalább egy szavazókörnek akadálymentesnek kell lennie. Amennyiben az a szavazókör, ahova a választópolgár tartozik, mégsem akadálymentes, kérheti, hogy másik, akadálymentes szavazókört vehessen igénybe, továbbá nyitva áll természetesen a mozgóurnás szavazás lehetősége is. A gyengén látó választópolgárok számára további lehetőséget jelent az úgynevezett szavazósablon, amelyet október 3-án 16 óráig igényelhetek a helyi választási irodától. Abban a szavazóhelyiségben, amelynek szavazóköri névjegyzékében olyan választópolgár szerepel, aki Braille-írással ellátott szavazósablon alkalmazását igényelte a szavazóhelyiségben és a mozgóurnás szavazás során, a választásért felelős szervek szavazósablont biztosítanak.

A mozgóurna iránti igények esetében meg kell jelölni az okot – egészségi állapot, más akadályoztatás –, mely megalapozza a mozgóurnára való jogosultságot. Az ilyen igényeket legkésőbb a szavazás napján 15 óráig lehet benyújtani, levélben vagy meghatalmazottal a helyi választási irodán a szavazást megelőző második nap 16 óráig, a szavazás napján a szavazatszámláló bizottságnál meghatalmazottal, a helyi választási irodánál pedig elektronikus úton 15 óráig. Ezt követően indul majd el a mozgóurnás szavazás az olyan helyeken, ahol a mozgóurnás szavazók létszáma alacsony. Nagyobb szavazókörzetekben, ahol sok mozgóurnás szavazóra lehet számítani, akár az urnák hitelesítését követően is elindulhatnak a szavazatszámláló bizottság tagjai a mozgóurnával.

Az átjelentkezés, illetve a mozgóurna iránti kérelmek benyújtása az ez évben tartott, két korábbi választáson megismert módon történhet: a nyomtatványok benyújthatók személyesen, postai úton, és elektronikus úton a www.valasztas.hu honlapon keresztül. A korábbi választásokon felmerült problémák miatt fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a kérelmek kitöltése nagy pontosságot igényel, részben mert a törvényhozó ebben látta a garanciát arra, hogy valóban a kérelmező nyújtja be a kérelmet. Legfontosabb, hogy a lakcímkártyán található, összesen 11 számjegyből álló személyi azonosító nélkül nem fogadható el semmilyen kérelem. Kisebb hibák, egy betű elírása, ritkább családnév mellett egy második utónév

elhagyása, nem magyarországi születési hely eltérő írásmódja még nem ok az elutasításra, ha a választási iroda ennek ellenére is be tudja azonosítani a választópolgárt. Abban a ritka esetben, ha az igazolványon található adat és a lakcímnnyilvántartás valamilyen apróságban eltér és a kérelmet emiatt nem fogadja el a választási iroda, a nyilvántartás szerinti adattal érdemes az újabb kérelmet beadni, mely megismeréséhez a szavazóköri névjegyzékbe való betekintés törvényes intézménye biztosít lehetőséget. Az igazolványok és a nyilvántartás közti ellentét feloldását a választási irodától függetlenül lehet az okmányirodákban és a kormányablakokban elintézni.

Mire kell figyelni a szavazás napján?

Szavazni 6:00 órától 19:00 óráig lehet. Szavazni csak régi típusú személyazonosító igazolvánnyal, vagy új típusú, érvényes személyazonosító igazolvánnyal és lakcímkártyával lehet. A személyazonosító igazolvány helyett vihetünk érvényes jogosítványt vagy útlevelet is, magyar állampolgár csak ily módon igazolhatja magát. A szavazóhelyiségben csak a szavazás idejéig maradhatunk, segítve ezzel a választás gördülékeny lefolytatását. Mivel nincs kampánycsend, ezért a kampánytevékenység a szavazókörök 150 méteres körzetét leszámítva nincs megtiltva, ez a korlátozás azonban csak a közterületekre vonatkozik. Az augusztus 23-tól október 12-én 19:00 óráig – tehát szavazás napján urnazárásig – tartó kampányidőszak során van lehetősége a jelölteknek és a jelölő szervezeteknek, hogy bemutassák programjukat, elképzeléseiket, ez a törvényben explicit módon kijelölt időszak arra, hogy a választópolgárokat meggyőzzék, őket a szavazáson való részvételre, és a jelöltjük, listájuk választására buzdítsák. A kampányidőszak fő sajátossága, hogy választási gyűlés tartása nem bejelentés-köteles, ezért nem követelhető meg, hogy a jelöltek engedélyt kérjenek a közterület használatára. A szavazókört elhagyó választópolgárokat a közvélemény-kutatást végző személy megkérdezheti, de abba az épületbe, amelyben a szavazóhelyiség van, nem léphet be, a kutatás eredményét pedig csak 19 óra után szabad nyilvánosságra hozni.